

Dansk Sanger-Forbund 2019-2021

Dansk Sanger-Forbund organiserer i 2021 28 mandskor med ca. 750 sangere. Forbundet har en bestyrelse, der med bistand fra et musikudvalg, en arkivar og en hjemmesideredaktør varetager medlemskorenes interesser.

Bestyrelsen består af en formand, en kasserer og 6 bestyrelsesmedlemmer, der tilsammen dækker alle dele af landet.

Det enkelte bestyrelsesmedlem skal jævnligt have kontakt med korene i sit område og har i opdrag at arrangere kurser og formandsmøder, ligesom der tilskyndes til regionalt samarbejde ved koncerter og stævner.

Denne dialog er grundlaget for forbundets virke, idet uddelegering af ansvar er en forudsætning for en sund økonomi og er den bedste mulighed for, at den enkelte sanger kan opleve sig som en værdig repræsentant for dansk amatørmusik.

Det årlige medlemskontingent er 60 pr. sanger. Dette beløb dækker tillige repræsentation i alle danske og nordiske netværk for amatørsangere.

Historien

Det første mandskor i Danmark er Studentersangforeningen i København, oprettet i 1839.

Tidligt i 1840'erne dannedes borgerlige sangforeninger i mange provinsbyer. Aalborg Sangforening af 1843 er medlem af DSF, ligesom Horne Mandskor fra 1845 og Helsingør Haandværker Sangforening fra 1848. Fra 1850 til 1880 voksede antallet af kor til omkring 75, og der fandt samarbejde sted, blandt andet på initiativ af håndværkerforeningerne.

I denne tid opstod også fagkor, hvoraf Det Grafiske Kor i København er det ældste. Med rod i bla. Typografernes Sangforening fra 1846 endog det ældste fagkor i Norden.

Fra omkring 1870 dannedes tillige en række arbejdersangforeninger med forbindelse til fagforeningerne. Nogle af disse kor er i dag organiseret i DASOM, en dansk landsorganisation med fagpolitiske rødder. Endvidere ses nu enkelte mandskor som medlemmer af Danske Folkekor og af Kor72.

Tidligt dannedes den første sammenslutning eller fraktion, "De Københavnske Sangforeninger af 1859", der gennem årene udøvede et betydeligt samarbejde, og i 1870 oprettedes "De Samlede Jyske Sangforeninger", der med samme formål samlede kor fortrinsvis i den nordlige og sydøstlige del af Jylland, hvor mange kor virkede.

Senere kom "Centralsangforeningen for de Sjællandske Provinsbyer", "Den Fynske Central-sangforening" og "De samvirkende sangforeninger i Lolland-Falsters Stift" til, og i 1924 indgik korene i den sidste region i sammenslutningen "De Syd- og vestjydske Mandskor", den eneste overlevende sammenslutning i Danmark.

Endvidere har der i en kortere periode eksisteret 2 andre sammenslutninger, "Sjællandske Mandskor" (omkring 1925) og "KFUM's Sangere" (omkring 1935-1960).

"Kordirigentforeningen" (stiftet 1919) havde siden 1922 afholdt møder om muligheden for at danne et landsforbund for mandskor. DSF blev stiftet på et møde i København den 8. november 1925, og i de følgende år indmeldte de forskellige sammenslutninger sig, måske tilskyndet af et årligt tilskud pr. aktiv sanger, tildelt af Kulturministeriet.

I perioden 1925-1950 steg det samlede medlemstal til næsten 3000.

Nogle uoverensstemmelser medførte, at den sjællandske og den fynske sammenslutning blev ekskluderet af forbundet den 9. april 1961.

Økonomi og aktiviteter

Det tilskud, forbundet oprindeligt modtog af staten, var beregnet til aktiviteter i de enkelte fraktioner, og DSF's bestyrelse afholdt bare ét årligt møde, hvor man på baggrund af medlemstallene fik en pose penge med sig hjem. I begyndelsen 50 øre årligt pr. sanger.

Denne ordning ophørte så sent som i 1984, hvorefter tilskud alene ydes til landsdækkende aktiviteter. DSF blev derfor reorganiseret, således at mandskorene kun danner én forening, der efter ansøgning modtager støtte fra Kulturministeriet til kursusvirksomhed. Støtten har gennem årene gjort det muligt for DSF at etablere og afholde de kurser, man har ønsket. Støtten har varieret en del, men udgør pt. typisk 15-20.000 kr. årligt.

"Flagskibet" er det årlige weekend-kursus, der afholdes i februar måned. Her mødes typisk 90-120 sangere for at lære nyt og for at dygtiggøre sig.

Det sociale samvær her tæller også i det samlede billede.

Gennem årene har der foruden kursusaktiviteterne været afholdt landssangerstævner. De første stævner fandt sted allerede i 1800-tallet. I den tid, hvor Sønderjylland var under tysk herredømme (1864-1920), blev der hvert år afholdt store stævner, hvor danske sangere i de tyske sangforeninger, "Liedertafeln", kunne udtrykke dansk sindelag i samvær og i sang.

DSF blev efter en tid arrangør af landsstævner. Det første fandt sted i Århus i 1933, og siden blev der jævnligt afholdt landsstævner, fortrinsvis i de største byer. Siden 1990 afholdes der landsstævne hvert 5. år, og forbundets kor kan indgive ønske om at være vært for stævnerne. Hertil kommer et stort antal endagskurser rundt omkring i landet, alt efter korenes ønske. Endvidere har der gennem årene været afholdt kurser og repertoiregennemgang for forbundets dirigenter.

Efter 1960 stagnerer medlemstallet. Mange mandskor bliver opløst, og en del kor bliver aldrig organiseret. Denne udvikling fortsætter indtil midt i 1980'erne, hvor der igen spores interesse for at bevare de gamle traditioner, men også for at være nyskabende. Flere nye kor opstår, og i perioden 1984-2004 stiger medlemstallet i de organiserede kor fra ca. 700 til 1150 sangere.

På DSF's hjemmeside bringes informationer om organisationens bestyrelse mv., der findes meddelelser om aktiviteter, der findes en fortegnelse over foreningerne og deres formænd, ligesom listen over udgivne noder er tilgængelig.

Musikudvalg og arkiv

Grundet et vigende antal kor og muligheden for gratis at fotokopiere har intet forlag længere lyst til at udgive noder for mandskor. I 1984 nedsattes et egentligt musikudvalg, der har fik som opgave at arrangere kurser og desuden at tilvejebringe nye noder til korene. Den første node-udgivelse sker i 1987, og til dato er der udgivet 240 satser. Musikudvalget er et væsentligt aktiv.

Der er udgivet:

- nykomponeret musik bestilt af DSF
- arrangementer
- udenlandske satser – ofte med dansk oversættelse
- ældre satser (fri af rettigheder) – fortrinsvis som nodebilag til Sanger-Nyt

Forlagsarbejdet, der foretages på frivillig basis, indebærer:

- udvælgelse af materiale
- kontakt til komponister, arrangører, tekstforfattere og oversættere
- opsætning af nodesats
- forhandling af rettigheder
- trykning - eller tilladelse til print
- distribution

Noderne stilles gratis til rådighed for DSF's medlemskor og distribueres efter korenes ønsker. DSF har endvidere sit eget arkiv. Arkivet er oprindeligt skabt af Mogens Hybel (1938-2012),

der gennem et langt virke som korleder samlede og registrerede over 5000 mandskorsatser. Arkivet rummer flere end 6000 satser for mandskor. Desuden findes et omfattende håndbibliotek, og medlemskorene kan ved henvendelse gratis søge såvel information som hjælp til besvarelse af musikalske spørgsmål. Arkivet er fysisk placeret på Musikkonservatoriets bibliotek i Odense.

Politikken

Siden dannelsen i 1925 har DSF været en synlig aktør i dansk amatørmusik. Skiftende bestyrelser og formænd har engageret sig i amatørmusikkens problematikker og medvirket ved forhandlinger om nye samarbejdsrelationer.

DSF var derfor tilfreds med den udvikling, der i 1960'erne førte til dannelsen af organisationen "Danske Amatørkor" (DAK), som i 1982 blev forladt af DSF, Kor72 og "Landsforeningen af kristelige Sangkor" (LKS) til fordel for nystiftede "Dansk Amatørkor Union" (DAKU). I 2010 sammenlagdes DAKU med DAMU, en parallel paraplyorganisation for orkestre, til "Dansk Amatørmusik" (DAM), hvor alle orkestermedlemmer, dirigenter og korsangere kunne blive bekendt med andres virksomhed og dermed i højere grad have mulighed for at samarbejde, og hvor man var fælles om en dirigentuddannelse.

Inden da havde man været fælles om at skabe "Musisk Center Danmark" med sit første center i Askov, åbnet i 2001.

DAM udgav i perioden 2006-2016 4 gange årligt et fælles musikmagasin med artikler om musik og med mulighed for, at de enkelte organisationers medlemmer kunne komme til orde.

1. januar 1977 åbnedes Landssekretariatet i Aarhus, med et driftstilskud fra Kulturministeriet som understøttelse af amatørmusikkens frivilligt arbejdende bestyrelser og dirigenter. Der blev ansat en konsulent for amatørmusikken, og gennem årene øgedes bevillingen, der tillod flere ansatte i den gode sags tjeneste. Der blev etableret en instrumentbank, kurser og dirigentuddannelse blev koordineret, og gennem årene akkumuleredes en base af fælles viden.

Desværre blev der med udgangen af 2016 sat et kraftigt punktum for disse fælles aktiviteter, idet Kunstrådets Musikudvalg fjernede støtten til DAM og dermed til det fælles sekretariat og til dirigentuddannelsen, og endvidere blev det ikke muligt at videreføre det trykte magasin. Siden da er det forsøgt at opretholde et vist samarbejde i organisationen "Dansk Amatørmusik", hvor korene kan mødes, men uden anden aktivitet end den politiske.

Endvidere er en gammel aftale med KODA om en fast årlig afgift nu blevet afløst af en rabatordning, der dog har øget korenes udgifter ved koncerter betydeligt.

Amatørernes Kunst- og Kultur Samråd (AKKS) har med succes påtaget sig rollen som formidler af samarbejde mellem alle grene af amatørkunsten og afholder regelmæssigt stormøder med varieret indhold, til belysning af og debat om forholdene for amatørerne.

I de seneste år har en del af de "store" kor dog meldt sig ud af DSF. Der er fortrinsvis tale om kor, der har ladet hånt om indberetningerne til KODA, og som selv producerer noder uden at have retten dertil. Det opfatter jeg som utilbørlig og egoistisk adfærd.

Udsyn

Siden 1956 har samarbejdet i Nordisk Sangerforbund været et vigtigt element for de danske mandskor, idet denne mulighed for gensidigt bekendtskab giver mulighed for at få nye impulser til det daglige arbejde. Udvidelsen mod øst, foreløbig med Estland, har åbnet yderligere musikalske perspektiver, og det er mit ønske, at Nordisk Sangerforbund med tiden kan udvide samarbejdet til også at omfatte Letland og Litauen.

Nordisk Sangerforbund kan ved at samles om traditioner og et vist sprogligt fællesskab danne en positiv modvægt til et Europa, der stadig koncentrerer sin kulturelle udvikling med centrum i de store og befolkningsrige lande.

Den seneste udvikling har imidlertid vist, at de finske forbund ikke har ønsket en fortsættelse af de årlige møder, hvor desuden medlemskor i de forskellige lande kunne arrangere og

præsentere en musikalsk begivenhed for en interesseret styrelse - og derfor er Nordisk Sangerforbund siden 2018 udelukkende et samarbejdsforum, der skal organisere en nordisk-baltisk korfestival hvert 5. år. Til gengæld er der intet kontingent.

I mange år var Danmark ved DAKU og senere ved DAM repræsenteret i Verdenskorforbundet (IFCM) og tillige medlem af Europa Cantat, begge organisationer, der såvel politisk som organisatorisk yder en stor indsats for amatørmusikken. Disse medlemskaber ophørte også i 2017.

Lidt tættere på har vi haft og har glæde af Musik i Norden (MiN), oprindeligt "Samrådet for Nordisk Amatørkormusik" (SAMNAM) fra 1980, hvor frivillige kræfter arbejder for et bredt samarbejde mellem de nordiske landes landsorganisationer, fortrinsvis med fokus på det politiske, ved afholdelse af konferencer af fælles interesse. Til forskel fra Nordisk Sangerforbund ønsker man pt. ikke at udvide samarbejdet til de baltiske lande.

Afslutning

Min tid i DSF har været præget af samarbejde - i ord og handling. DSF har til alle tider været repræsenteret i alle dele af dansk og nordisk musikliv, praktisk og politisk.

Jeg har følt det som en pligt at repræsentere mandskorene overalt, og DSF har opnået en enestående opmærksomhed og goodwill i alle bestyrelser og repræsentantskaber. Dette skyldes ikke mindst mine forgængere på posten som formand: Richardt Bennedsen banede vejen ud af det stagnerende DAK, og Lau Launkær forstod om nogen at uddelegere de repræsentative opgaver, hvor min nærmeste samarbejdspartner blev Jens Ove Jensen fra Jerne.

Senere fik jeg tillige glæde af samarbejdet med Knud Jansfort fra Kolding, Kaj Mørk fra Hadsten, Jørgen Madsen fra Saksøbing og som nævnt Mogens Hybel fra AHS Aalborg.

En lang række af medlemmer i bestyrelsen og i musikudvalget har gennem mange eller få år trofast bakket op og fulgt mig gennem de 30 år, og fra alle kor har jeg mærket den fornødne opbakning til at repræsentere mandskorene.

Perioden 2019-2021

Denne min sidste periode blev desværre præget af corona-nedlukningerne. Det første år blev normalt, og vi nåede netop at afvikle de fleste planlagte aktiviteter, herunder weekendkurset i Vandel, inden alt gik i sort.

I Horsens måtte man se landsstævnet aflyst og udsat til 2021, hvor det alligevel ikke måtte finde sted. Tak til Horsens for jeres utrættelige, men forgæves forsøg på at gennemføre!

Tak til bestyrelsen for udførte opgaver i forbundets tjeneste, tak til revisorerne og til Jørn Frandsen for arbejdet med hjemmesiden. En stor tak til musikudvalget for utrætteligt arbejde med at bane vejen for at udvide repertoiret ved udgivelse af mange fine satser.

Tak til alle medlemskor og de dirigenter og bestyrelser, der trækker det daglige læs. Jeg synes, der trods alt nu er ved at indfinde sig en optimisme, der gerne må vare ved.

Tak for alle henvendelser og opkald og for venlig modtagelse ved højtidelige lejligheder rundt i korene. Jubilæer, koncerter og tildeling af hæderstegn har givet mange gode stunder og har vidnet om et storslået engagement.

Det er mit ønske og håb, at der stadig må findes et Dansk Sanger-Forbund, selv om vi de seneste år er blevet lidt færre. En trøst er det vel, at de udmeldte kor ikke viste nogen stor interesse for kurser og stævner, som flertallet ønsker det.

En ny formand kommer ikke til at stå alene. Jeg forventer en gradvis overlevering af viden, rutiner og forpligtelser, og en del af bestyrelsens medlemmer besidder mange års erfaring.

Min sidste officielle handling inden dagens møde blev uddeling af et 75 års tegn til Flemming Mortensen i Hadsten.

Tak.

25. september 2021

Lau Michelsen